

Aleksander Łaszek

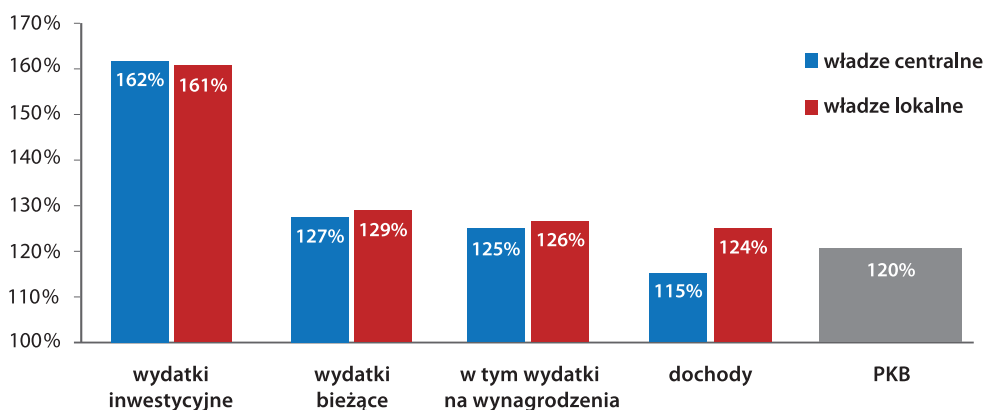
e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl, kom. +48 695 286 386

Kto szybciej wydaje nasze pieniądze? Władze lokalne czy centralne?

W latach 2007-2010 najszybciej rosnącą kategorią wydatków władz lokalnych były inwestycje. Jednak inwestycje władz centralnych rosły nieznacznie szybciej.

Poza wydatkami inwestycyjnymi szybko rosły także wydatki bieżące Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST). Gdyby tempo wzrostu wydatków bieżących w latach 2007-2010 było równe tempie wzrostu nominalnego PKB, to w 2010 r. deficyt JST wyniósłby 5 mld zł zamiast 15 mld zł.

Wykres 1. Dynamika wydatków i dochodów 2007-2010 (2007=100%)

ŹRÓDŁO: EUROSTAT

W 2010 r. na inwestycje władze lokalne wydały 47 mld zł, a władze centralne 31 mld zł. Prawdziwe jest więc stwierdzenie, że więcej inwestują władze samorządowe. Należy jednak zwrócić uwagę, że tempo wzrostu inwestycji w latach 2007-2010 w obu sektorach było niemal identyczne.

Wydatki inwestycyjne stanowią mniej niż 25 proc. wydatków władz lokalnych. Pozostałe 75 proc. wydatków przypada na wydatki bieżące, z czego połowę stanowią wydatki na wynagrodzenia. Wydatki bieżące rosły szybciej od dochodów władz lokalnych, w czym można upatrywać główne źródło deficytu podsektora władz samorządowych.

Dochody władz lokalnych w latach 2007-2010 rosły zdecydowanie szybciej od dochodów władz centralnych, głównie za sprawą wyższych dotacji i subwencji.

Tabela 1. Wydatki i dochody w 2010 roku, mld zł

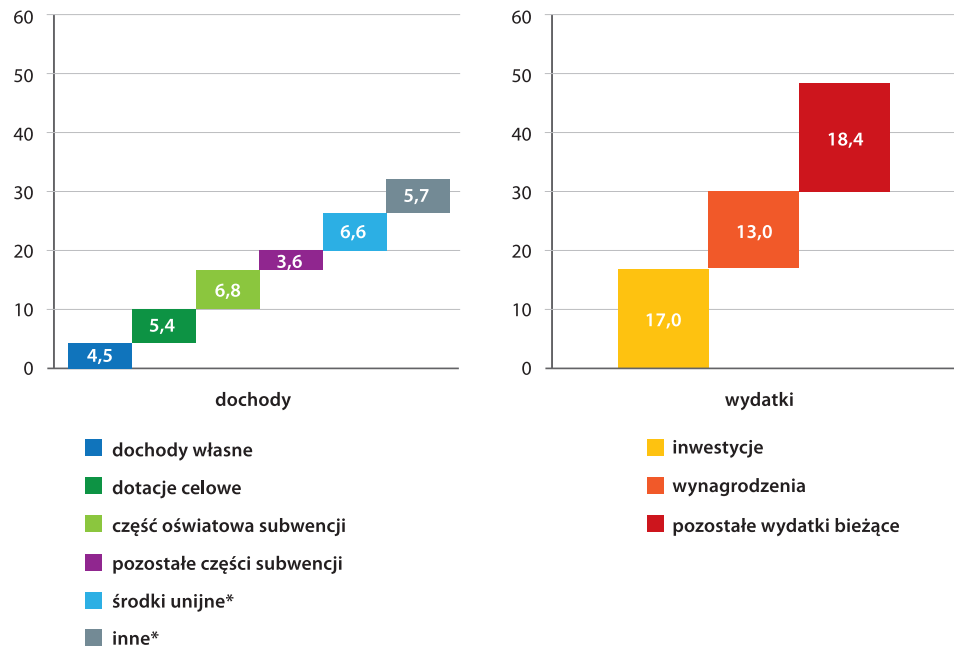
	Władze lokalne	JST
wydatki	212	178
inwestycyjne	47	43
bieżące	165	134
w tym wynagrodzenia	82	58
dochody	196	163
wynik	-16	-15

ŹRÓDŁO: EUROSTAT, MF

W latach 2007-2010 wydatki zarówno władz lokalnych, jak i centralnych rosły szybciej od nominalnego tempa wzrostu PKB. Oznacza to rosnącą rolę państwa w dysponowaniu dobrami wytworzonymi w Polsce, kosztem sektora prywatnego.

Władze lokalne to pojęcie szersze, stosowane przez Eurostat, które poza Jednostkami Samorządu Terytorialnego (JST) obejmuje także podlegające im inne podmioty, przede wszystkim gminy, powiatowe i wojewódzkie zakłady opieki zdrowotnej, a także ośrodki kultury.

Wykres 2. Zmiana dochodów i wydatków JST 2007-2010 w mld zł

*W 2007 r. 5,7 mld zł środków unijnych było rozproszone między dotacje i dochody własne. W 2009 r. środki te zostały przeniesione do oddzielnej kategorii. Ponieważ zmiana ta nie spowodowała spadku sumy dotacji celowych i dochodów własnych, musiały one razem wzrosnąć o 5,7 mld zł (kategoria „inne”).

ŹRÓDŁO: MF

W 2007 r. JST łącznie odnotowały nadwyżkę ponad 2 mld zł. Jednak w 2010 r. wydatki JST były o 48,5 mld zł wyższe niż 3 lata wcześniej, podczas gdy dochody wzrosły tylko o 31,5 mld zł. Łącznie w 2010 r. JST wykazały 15 mld zł deficytu.

Po stronie wydatków największy wzrost w liczbach bezwzględnych odnotowały wydatki bieżące – ponad 30 mld zł, z czego 13 mld zł to wyższe wydatki na wynagrodzenia. Podwyżki dla nauczycieli, które zostały uchwalone przez sejm i na które JST nie miały wpływu, to wzrost wydatków rzędu 5 mld zł. Wzrostowi wydatków na wynagrodzenia dla nauczycieli towarzyszył jednocześnie proporcjonalny wzrost wartości części oświatowej subwencji ogólnej. Pozostały wzrost wydatków na wynagrodzenia wynika już z autonomicznych decyzji JST o zwiększeniu zatrudnienia i/lub pensji.

Wzrost subwencji oświatowej (6,8 mld zł) i dochodów ze środków unijnych (6,6 mld zł) to największe możliwe do zaobserwowania zmiany w dochodach JST. Dokładniejsza analiza zmian w dochodach własnych i dotacjach jest zaburzona przez zmiany metodologiczne. W 2009 r. środki unijne, dotąd rozproszone pomiędzy dochody własne i dotacje, zostały wyodrębnione jako oddzielna kategoria. W latach 2007–2010 łącznie dochody własne i dotacje celowe wzrosły o 15,6 mld zł, w tym dochody własne o co najmniej 4,5 mld zł, a dotacje celowe o co najmniej 5,6 mld zł; brak danych umożliwiających rozdzielenie pozostałych 5,7 mld zł wzrostu pomiędzy wzrost dochodów własnych i wzrost dotacji celowych.